

УДК 35.082 (477)

Л. М. Курочка,
аспірант кафедри державознавства і права,
Національна академія державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0003-4492-5948

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.13—14.131

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ КОРОНАВІРУСОМ SARS-COV-2 В УКРАЇНІ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

L. Kurochka,
Postgraduate student of the Department of law and Law-making Process,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

THE EQUAL ACCESS TO PUBLIC SERVICE PRINCIPLE` REALIZATION UNDER THE COVID-19 PANDEMIC: RETROSPECTIVE ANALYSIS

У статті проаналізовано карантинні особливості та виклики перед принципом рівного доступу до державної служби як принципу державної служби України в період дії карантину, спричиненого COVID-19 у ретроспективі. Наголошено на ролі принципів державної служби під час трансформації інституту державної служби у мовах карантину. Акцентовано на важливості виключно конкурсному порядку призначення на усі посади державної служби. Розглянуто передумови призупинення норм закону в частині проведення конкурсів та доречності введення відбору на період карантину. Здійснено порівняння відбору та конкурсу. Висвітлено ризики та наслідки тимчасової заміни процедури конкурсу відбором для державної служби. Визначено карантинні особливості реалізації принципу рівного доступу до державної служби. Наголошено на важливості відповідності принципам їх відповідних процедур реалізації.

The article analyzes the quarantine specifics and challenges for the equal access to public service as public service principle of Ukraine during the quarantine caused by COVID-19 in retrospect. It is noted that the establishment of quarantine restrictions, the impossibility of competitive selection for public service positions in accordance with established procedures, led to the need to rethink sustainable approaches to basic concepts as principles of public service, and to identify problems in their implementation in special conditions of public service institution. The importance of public service principles in public service institution transformation are highlighted. It is revealed that first of all, it concerns the implementation of such a basic principle as equal access to the public service. The reasons of legislative provision interruption in part of competitive recruitment and appropriate contractual selection introduction for the quarantine period are considered. Considerable problems are revealed by the practice of the equal access to public service principle implementing in the COVID-19 pandemic. The significance of competitive recruitment is emphasized. Temporary contractual selection procedures risks and impacts for public service institution instead of competitive recruitment are underlined. The consequence of principles according to its procedure realization is accentuated. The relevance of compliance between the principles with its respective enforcement

procedures are pointed out. Legal regulation the appointment public service positions order for the quarantine period are analyzed. The problems of the equal access to public service principle realization are founded. It is noted that the introduction of the established measures has a negative impact on the public service model enshrined in ukrainian law and poses abusing threats in the appointment to public service positions. Also it is focused that the pandemic COVID-19 also made it possible to understand the vector of further movement — the ratio of goals and processes of reform and stability of the public service as a priority, the ability to support change in the country. It is emphasized that the principle of equal access to public services should not be questioned by pandemic challenges or any other.

Ключові слова: принципи державної служби, рівний доступ до державної служби, COVID-19, державна служба, конкурс, відбір.

Key words: public service principles, equal access to public service, COVID-19, competitive recruitment, contractual selection.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Важливим етапом розвитку реформи державного управління в Україні лишається вдосконалення інституту державної служби, направлено на сучасну модель державної служби на фундаменті закріплених принципів як засадничих ідей. На основі як системи принципів державної служби загалом, так і кожного принципу окремо будується реагування на внутрішні та зовнішні виклики перед державною службою. Особливо актуальним в Україні стало глибоке усвідомлення викликів пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 перед таким принципом державної служби, як рівний доступ до державної служби.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичним аспектам визначення принципів державної служби, розгляду їх сутності та особливостям реалізації в своїх пошукових дослідженнях приділяли увагу В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, І.Е. Данільєва, С.Д. Дубенко, С.В. Ківалов, В.Л. Коваленко, В.К. Колпаков, І.Ф. Корж, О.Д. Крупчан, Г.І. Леліков, В.К. Малиновський, Н.Р. Нижник, О.Ю. Оболенський, О.В. Петришин, Г.Й. Ткач, В.В. Цветков, В.М. Шаповал та ін. Однак пандемічні виклики гострої респіраторної хвороби COVID-19 спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 та запровадженням відповідних карантинних заходів проявили часткову вразливість принципів державної служби та їх наслідків, що не були досліджені в науковій царині і дали поштовх до означеної статті.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є ретроспективний аналіз реалізації принципу рівного доступу до державної служби в період дії карантину, установленого з метою запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, затвердженою Постановою КМУ від 22 квітня 2020 року № 290 [1] до набрання чинності Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби" № 1285 від 06 березня 2021 року [2].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Чинний Закон України "Про державну службу" [3] формує модель державної служби, яка носить публічний характер і відповідає критеріям ефективності, професіоналізму та потребам громадянського суспільства. Пріоритетність розвитку сучасної державної служби встановлюється шляхом закріплення в ньому принципів, як засадничих ідей.

Через термін "принципи державної служби" визначаються основні риси, суттєві характеристики, зміст і значення самої державної служби. Принципи державної служби — це основоположні ідеї, настанови, які виражають об'єктивні закономірності та визначають науково обгрунтовані напрями реалізації компетенції, завдань і функцій державної служби, повноваження державних службовців [4, с. 80].

Безумовно всі принципи державної служби нерозривно працюють в єдності та в системі, і впливають на один на одного. Саме на них ліг тягар трансформації середовища інституту державної служби в умовах карантину.

Конституція України в ст. 38 визначає, що громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також ст. 24 встановила, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками [5]. І це, відповідно, стало основою для одного з найголовніших принципів державної служби — принципу рівного доступу громадян до державної служби, який був закріплений та більш повно врегульований Законом України "Про державну службу", що встановив способи й порядок заміщення посад на державній службі та вимоги, які висуваються до державних службовців. Тож у Законі України "Про державну службу" це право забезпечено насамперед через виключно конкурсний порядок призначення на усі посади державної служби [6].

Крім того, відповідно до цього принципу забороняється будь-яка форма проявів дискримінації, встановлення державним органом або посадовою особою (керівником державної служби) необгрунтованих обмежень або надання необгрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу та проходження державної служби. Водночас не забороняється введення обгрунтованих професійних вимог та обмежень, зокрема щодо наявності досвіду провадження управлінської діяльності на керівних посадах, встановлення відмінності у правовому статусі осіб, які обумовлені специфікою рівня і профілем освіти та умов і виду діяльності на посадах, що вимагають спеціальних знань і високої компетентності [7, с. 62].

Беззаперечним є той факт, що принцип рівного доступу громадян до державної служби сформульований Конституцією України, Законом України "Про державну службу", закріплюється також в інших нормативних актах — указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України. Таким наріжним напрацьованим реформою документом став Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року [6],

оскільки інститут державної служби має поєднувати конституційно зафіксовані наміри та цілі держави, його структури, відношення та зв'язки з кадровим потенціалом держави, втілювати їх в суспільне життя. Тож на посади державної служби призначали "за заслуги" — претендентів зі знаннями законодавства, української мови, діловодства, з управлінськими навичками та досвідом роботи визначали за результатами конкурсів. Слід відмітити, що система відбору кандидатів через відкриті конкурси працювала з певними недоліками, але все ж певною мірою захищала від корупційних ризиків, і більш була заручена довірою з боку громадян. Проте найголовнішим маркером дієвості принципу рівного доступу до державної служби стали чіткі правила гри як під час вступу на державну службу, так і всередині неї.

В умовах обмеженого часу та повною мірою усвідомлюючи гостроту та актуальність загрози поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Верховною Радою України 13 квітня 2020 року прийнято Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік", п. 8 розділу II "Прикінцевих положень" [10] якого "тимчасово призупинені норми Закону України "Про державну службу" в частині конкурсного відбору на посади державної служби. Натомість введено процедуру тимчасового відбору на посади державної служби шляхом укладання строкового контракту" [8].

Принагідно зауважимо, що, з одного боку, дійсно існували об'єктивні ризики та передумови для призупинення норм Закону України "Про державну службу" в частині проведення конкурсів на посади державної служби та призначення на посади державної служби за результатами конкурсу. І оголошений карантин та локдаун у зв'язку з поширенням COVID-19 став тогочасним шоковим зрізом неготовності можливості проведення конкурсів на посади державної служби із застосуванням цифрових технологій, так і щодо організації віддаленої роботи у державних органах.

З іншого боку, пандемією COVID-19 було обґрунтовано необхідність швидкого призначення на посади державної служби, а самі конкурси проведуть уже після завершення дії карантину [9]. Схема запровадження цієї норми реалізувалась через Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" [10], а вже на його основі ухвалив рішення Кабінет Міністрів України і вніс зміни до свого порядку, а саме постановою Кабінету Міністрів України № 230 "рекомендувати на строк дії постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" зупинити проведення оголошених конкурсів та утримуватися від оголошення нових конкурсів на посади в органах місцевого самоврядування" [11]. І вже 22 квітня 2020 року Кабінет Міністрів постановою № 290 "Деякі питання призначення на посади державної служби на період дії карантину, установленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-19" [12] затвердив спрощену процедуру призначення на державні посади на час карантину [13]. Таке рішення в світлі пандемічних викликів мало на меті швидкий (у скорочений термін відкриття вакансії та подачі документів), тимчасовий (граничний строк перебування особи на зазначеній посаді державної служби становить не більше чотирьох місяців після відміни карантину, установленого Кабінетом Міністрів України) шляхом укладання строкового контракту (Типовим контрактом на період дії карантину передбачено, що граничний строк

перебування особи на зазначеній посаді державної служби) відбір і призначення осіб на вакантні посади державної служби відповідно до Порядку [13] здійснюється у виняткових випадках, пов'язаних з необхідністю виконання завдань і функцій державних органів на період дії карантину. Таким чином, призначення на посади державної служби здійснюється в установленому Кабінетом Міністрів України порядку, який визначає механізм відбору на посади державної служби шляхом проведення співбесіди з визначеними суб'єктом призначення посадовими особами, інакше кажучи, у "ручному" режимі, що унеможливорює прозорість процедури, і підірвав довіри як з боку громадян, так і міжнародному полі.

Зокрема, Грегор Вірант як голова програми SIGMA, котра займається питаннями публічної служби у країнах Євросоюзу наголосив, що "Україна — єдина у світі демократична держава, яка використовує COVID-19 як привід для того, щоби припинити відбір державних службовців на основі заслуг кандидатів" [14].

Тож принцип рівного доступу до державної служби зазнав впливу політизації при відборі на державну службу в силу карантинних викликів, і як, наслідок, проявив часткову вразливість всієї системи принципів державної служби. Відбулося це коли інститут державної служби оновлював підходи в режимі шокової терапії до:

— проведення відкритих та прозорих конкурсів на посади державної служби навіть під час карантину, забезпечивши при цьому умови соціального дистанціювання. Відповідні зміни до Порядку проведення конкурсу підготовлено НАДС та прийнято Постановою Кабінету Міністрів України № 1139 від 18 листопада 2020 р. "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 р. № 246 і від 22 липня 2016 р. № 448" [15], набрали чинності з дня відновлення дії положень Закону України "Про державну службу" в частині проведення конкурсів, а саме 06 березня 2021 р.;

— інноваційної можливості віддаленої роботи на державній службі поза межами адмінбудівлі. Внесено зміни до Типових правил внутрішнього службового розпорядку, затвердженим наказом Національного агентства України з питань державної служби від 13 березня 2020 року № 39-20, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 березня 2020 року за № 277 / 34560) [16];

— унормовання деяких питань щодо участі особи з інвалідністю в конкурсі на зайняття посад державної служби [17].

А на противагу цим змінам — відсутність політичної волі на відновлення конкурсів на посади державної служби з квітня 2020 року по березень 2021 року. Процедура відбору призначення держслужбовців, що запроваджувалась як тимчасова, не лише продовжувала функціонувати майже рік, але й активно використовувалася в умовах високої плинності кадрів у державному апараті. Наочним є масштабність кадрового голоду можна побачити на рисунку 1 "Співвідношення чисельності посад державних службовців за категоріями" у розрізі кількості посад за штатним розписом, фактичної чисельності працюючих та кількості вакантних посад [18].

Додамо, що станом на 23 лютого 2021 року кількість оголошених відборів для заміщення посад державної служби, як альтернативи конкурсів в умовах карантину, складає 25732, з них на категорію "А" — 144, категорію "Б" — 6457, категорію "В" — 19131. З початку оголошення карантину кількість осіб, яких визначено для укладення контракту, становить понад 13 тисяч. Як можна оцінити на рисунку 2 "Співвідношення кількості посад державних службовців призначених шляхом відбору до кількості посад за штатним розписом" більша частина вищого корпусу

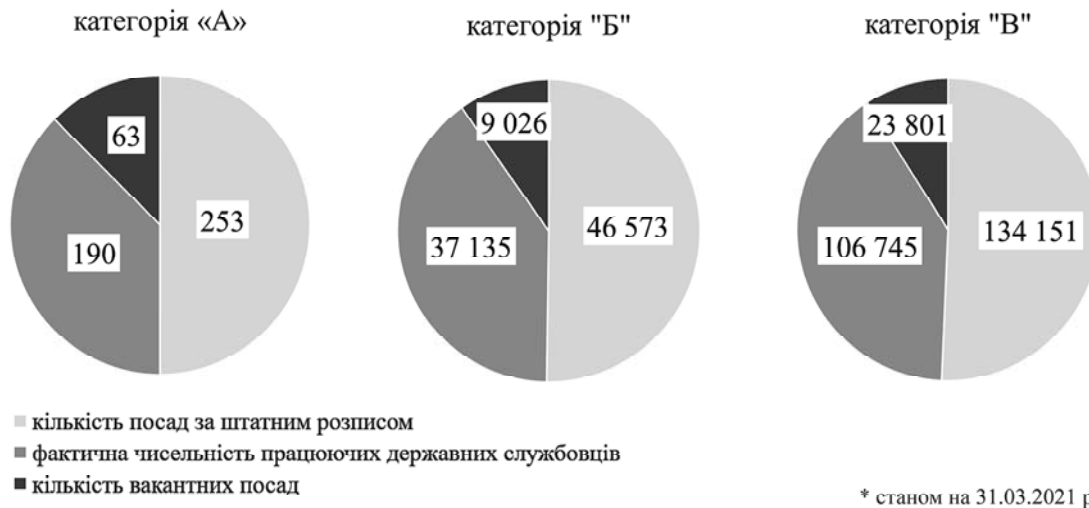

Рис. 1. "Співвідношення чисельності посад державних службовців за категоріями"

державної служби, а це 56,9% від усіх посад за штатним розписом — відбірні посади [19]. Приблизно однаковий відсоток відбірних посад мають категорії "Б" 13,9% та "В" 14,3%, хоча тут ситуацію з кадровим голодом допомагав вирішувати шлях переведення державних службовців включно.

Варто наголосити, що у органах державної влади призначення здійснюється винятково за результатами конкурсу, проведеного відповідно до положень Закону "Про державну службу". Попри доречність такого кроку, як відбір та призначення осіб на вакантні посади державної служби на період дії карантину через певні об'єктивні причини мав мати доволі короткотерміновий період, вбачається вкрай сумнівною доцільність збереження особливої, без конкурсу, процедури призначень на інші посади в органах державного управління з квітня 2020 року по березень 2021 року.

Крайньою точкою в карантинних викликах стало відновлення конкурсів на вакантні посади Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби" з пропозиціями Президента України від 18.02.2021 р. № 4531 [21]. Тож було встановлено шестимісячний строк для оголошення конкурсів на посади, на які здійснено призначення за результатами відбору, та дев'ятимісячного граничного терміну дії контрактів, укладених на час карантину; зменшення кількості кандидатів, серед яких суб'єкт призначення обирає переможця до 3-х осіб; проведення конкурсів в тій же черговості, що і відборів на посади державної служби; пропонувати наявні вакантні посади державному службовцю у разі зміни структури і штатного розпису або реорганізації [19]. Отже, постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 290, якою затверджено Порядок призначення на посади державної служби на період дії карантину — втрачає чинність, і порядок проведення конкурсної процедури регулюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 стає знову стає чинним. Оскільки конкурсний відбір — центральний елемент реформи державного управління. Як на-

слідок, станом на 18.06.2021 року оголошено 28600 конкурсів на відбірні посади (89 — категорія "А", 7830 — категорія "Б", 20680 — категорія "В") [20].

Вбачається також інший ризик щодо реалізації принципу рівного доступу до державної служби в частині зміни ст. 20 Закону України "Про державну службу" за реєстраційним № 4361, якими передбачено доповнення вимог для посад категорій "А" та "Б" щодо досвіду заняття адвокатською, нотаріальною діяльністю, діяльністю арбітражних керуючих або досвіду роботи на посадах науково-педагогічних працівників як альтернативи досвіду роботи на керівних посадах для зайняття посад державної служби. Вбачається суперечливим (з точки зору дотримання вимог ст. 38 Конституції України, згідно з якою громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби) заміна вимоги щодо наявності керівного досвіду на досвід заняття окремим видом, оскільки залишає за собою можливість призначення на посади осіб, які будуть здійснювати керівні функції, не маючи при цьому управлінського досвіду, розуміння специфіки та особливостей сфери державної служби — порушуються стандарти якості та принцип рівних можливостей набору та відбору на державну службу [21].

Крім того, слід зазначити, що система державних органів хоч і є складною та характеризується певними особливостями, однак це один інститут державної служби, який регулюється чітко законодавчо визначеними принципами державної служби. Тому надмірні особливості дер-

Рис. 2. Співвідношення кількості посад державних службовців призначених шляхом добору до кількості посад за штатним розписом

жовної служби в окремих державних органах провокують неузгодженість із законом про державну службу інших законодавчих актів, які регулюють питання вступу, проходження та припинення державної служби, та які мають на меті створити закриту систему державної служби певного державного органу зі специфічними умовами вступу і порядком відбору, а також підвищеною оплатою праці. Не варто розмивати оновлену модель державної служби, а відтак доцільно дотримуватися принципів, що закладені в цю модель, проте удосконалення потребують процедури реалізації цих принципів.

ВИСНОВКИ

Пандемія дійсно створила виклики перед інститутом державної служби, показала вразливість основних цінностей державної служби на момент встановлення карантину, усталеного з метою запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, особливо в частині реалізації принципу рівного доступу до державної служби. Карантинні виклики показали, що принципи державної служби утвердилися правильними маркерами процесу реформування державної служби, встояли перед особливостями української дійсності державної служби, показали реалії розриву між принципом рівного доступу до державної служби та процедурами його реалізації. Найціннішим стало усвідомлення важливості конкурсного відбору та призначення на посади на основі заслуг аби не підірвати довіру і сучасні процедури конкурсу. Карантинні особливості стали новими можливостями для подальшого розвитку державної служби і висвітлили нові тенденції в напрямі досягнення високого професіоналізму, деполітизації порядку відбору на професійну державну службу, якості та відкритості відбору, стабільності та фаховості державної служби в цілому. Також пандемія дозволила усвідомити вектор подальшого руху — співвідношення цілей та процесів реформування та стабільності державної служби як пріоритету, спроможності підтримувати зміни в країні. Принцип рівного доступу до державної служби не має ставитися під сумнів пандемічними викликами чи будь-якими іншими.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України (2020), "Деякі питання призначення на посади державної служби на період дії карантину, усталеного з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).
2. Верховна Рада України (2021), "Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1285-20#Text> (Accessed 28 August 2021).
3. Верховна Рада України (2016), Закон України "Про державну службу" від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (Accessed 15 June 2021).
4. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: У двох томах: Т. 1. Загальна частина / Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова). — К.: Видавництво "Юридична думка". — 2004; (перевидання — 2007). — 584 с.
5. Верховна Рада України (1996), Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 15 June 2021).

6. Постанова Кабінету Міністрів України (2016), "Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

7. Науково-практичний коментар до Закону України "Про державну службу" / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерещ (відп. ред.). — К.: ФОРМ Москаленко О.М., 2017. — 796 с.

8. Національне агентство з питань державної служби України (2020), "Щодо процедури тимчасового добору на державну службу на період карантину". URL: <https://nads.gov.ua/news/shchodo-proceduri-timchasovogodoboru-na-derzhavnu-sluzhbu-na-periodkarantinu> (Accessed 28 August 2021).

9. Ржеутська Л.М. (2021), "Як державна служба України опинилася в заручниках політиків", Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/uk/yak-derzhavna-sluzhba-ukrainy-opynylasia-v-zaruchnykakh-politykiv/a-56656988> (Accessed 28 August 2021).

10. Верховна Рада України (2020), "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20#Text> (Accessed 28 August 2021).

11. Кабінет Міністрів України (2020), "Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/230-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

12. Кабінет Міністрів України (2020), "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

13. Національне агентство з питань державної служби України (2020), "Щодо процедури тимчасового добору на державну службу на період карантину". URL: <https://nads.gov.ua/news/shchodo-proceduri-timchasovogodoboru-na-derzhavnu-sluzhbu-na-periodkarantinu> (Accessed 28 August 2021).

14. Грегор Вірант (2021), "Вето поза конкурсом: що необхідно якнайшвидше змінити у законі про держслужбу", Європейська правда. URL: <https://www.euro-integration.com.ua/articles/2021/02/22/7120045> (Accessed 28 August 2021).

15. Постанова Кабінету Міністрів України (2020), "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 р. № 246 і від 22 липня 2016 р. № 448". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1139-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

16. Наказ Національного агентства з питань державної служби України (2020), "Про внесення змін до Типових правил внутрішнього службового розпорядку". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0277-20#Text> (Accessed 28 August 2021).

17. Алюшина Н.О. (2021), "Для НАДС важливим є питання інклюзії та доступу на державну службу осіб з інвалідністю". URL: <https://nads.gov.ua/news/nataliya-alyushina-dlya-nads-vazhlyvim-ye-pitannya-inklyuziyi-i-dostupdo-derzhavnoyi-sluzhbi-osib-z-invalidnistyu> (Accessed 28 August 2021).

18. Національне агентство з питань державної служби України (2021), "Інформація про якісний та кількісний склад державних службовців у органах державної влади станом на 31.03.2021 року". URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/KSDS/1-kvartal.pdf> (Accessed 28 August 2021).

19. Національне агентство з питань державної служби України (2021), "Закон України про відновлення конкурсів прийнято з урахуванням пропозицій Президента". URL: <https://nads.gov.ua/news/zakon-ukrayini-pro-vidnovlennya-konkursiv-priinyato-z-urahuvanniam-propozicij-prezidenta> (Accessed 28 August 2021).

20. Національне агентство з питань державної служби України (2021), "Статистичні дані щодо кількості оголошених конкурсів на посади державної служби (станом на 18.06.2021)". URL: <https://nads.gov.ua/news/statistichni-dani-shchodo-kilkosti-ogoloshenih-konkursiv-na-posadi-derzhavnoyi-sluzhbi-stanom-na-18062021> (Accessed 28 August 2021).

21. Верховна Рада України (2021), проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державну службу" щодо розширення кола осіб, які можуть претендувати на вступ на державну службу". URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70400 (Accessed 28 August 2021).

References:

1. Постанова Кабінету Міністрів України (2020), "Деякі питання призначення на посади державної служби на період дії карантину, установленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

2. Verkhovna Rada Ukrainy (2021), "Pro vnesennia zmin do deiakikh zakoniv Ukrainy schodo vidnovlennia provedennia konkursiv na zajniattia posad derzhavnoi sluzhby ta inshykh pytan' derzhavnoi sluzhby", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1285-20#Text> (Accessed 28 August 2021).

3. Verkhovna Rada Ukrainy (2016), Zakon Ukrainy "Pro derzhavnu sluzhbu" vid 10.12.2015 № 889-VIII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (Accessed 15 June 2021).

4. Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyj kurs: Pidruch.: U dvokh tomakh: Tom 1. Zahal'na chastyna / Red.kolehii: V.B. Aver'ianov (holova), K.: Vydavnytstvo "Yurydychna dumka", 2004; (perevydannia — 2007), 584 s.

5. Verkhovna Rada Ukrainy (1996), Konstytutsiia Ukrainy: pryjniata na p'iatij sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. (zi zminyami) available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 15 June 2021).

6. Постанова Кабінету Міністрів України (2016), "Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia konkursu na zajniattia posad derzhavnoi sluzhby" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

7. Naukovo-praktychnyj komentar do Zakonu Ukrainy "Pro derzhavnu sluzhbu", Red. kol.: K.O. Vaschenko, I.B. Koliushko, V.P. Tymoschuk, V.A. Derets' (vidp. red.), K.: FOP Moskalenko O.M., 2017, 796 s.

8. Natsional'ne ahentstvo z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2020), "Schodo protsedury tymchasovoho doboru na derzhavnu sluzhbu na period karantynu" available at: <https://nads.gov.ua/news/shchodo-proceduritimchasovogo-doboru-na-derzhavnu-sluzhbu-na-periodkarantynu> (Accessed 28 August 2021).

9. Rzhets'ka, L.M. (2021), "Yak derzhavna sluzhba Ukrainy opynylasia v zaruchnykakh politykiv", Deutsche Welle, available at: <https://www.dw.com/uk/yak-derzhavna-sluzhba-ukrainy-opynylasia-v-zaruchnykakh-politykiv/a-56656988> (Accessed 28 August 2021).

10. Verkhovna Rada Ukrainy (2020), "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnyj biudzheth Ukrainy na 2020 rik" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20#Text> (Accessed 28 August 2021).

11. Kabinet Ministriv Ukrainy (2020), "Pro vnesennia zminy do Poriadku provedennia konkursu na zajniattia posad derzhavnoi sluzhby" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/230-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

12. Kabinet Ministriv Ukrainy (2020), "Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroї respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoї koronavirusom SARS-CoV-2" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

13. Natsional'ne ahentstvo z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2020), "Schodo protsedury tymchasovoho doboru na derzhavnu sluzhbu na period karantynu" available at: <https://nads.gov.ua/news/shchodo-proceduritimchasovogo-doboru-na-derzhavnu-sluzhbu-na-periodkarantynu> (Accessed 28 August 2021).

14. Hrehor Virant (2021), "Veto poza konkursom: scho neobkhdno iaknajshvydshe zminyty u zakoni pro derzhsluzhbu", Yevropejs'ka pravda, available at: <https://www.euro-integration.com.ua/articles/2021/02/22/7120045> (Accessed 28 August 2021).

15. Постанова Кабінету Міністрів України (2020), "Pro vnesennia zmin do postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 bereznia 2016 r. № 246 i vid 22 lypnia 2016 r. № 448", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1139-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 28 August 2021).

16. Nakaz Natsional'noho ahentstva z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2020), "Pro vnesennia zmin do Typovykh pravyl vnutrishn'oho sluzhbovoho rozporiadku", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0277-20#Text> (Accessed 28 August 2021).

17. Aliushyna N.O. (2021), "Dlia NADS vazhlyvym ie pytannia inkluzii ta dostupu na derzhavnu sluzhbu osib z invalidnistiu" available at: <https://nads.gov.ua/news/nataliya-alyushina-dlya-nads-vazhlyvim-ye-pitannya-inkluziyi-i-dostupu-do-derzhavnoyi-sluzhbi-osib-z-invalidnistyu> (Accessed 28 August 2021).

18. Natsional'ne ahentstvo z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2021), "Informatsiia pro iakisnyj ta kil'kisnyj sklad derzhavnykh sluzhbovtiv u orhanakh derzhavnoi vlady stanom na 31.03.2021 roku" available at: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/DIYALNIST/KSDS/1-kvartal.pdf> (Accessed 28 August 2021).

19. Natsional'ne ahentstvo z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2021), "Zakon Ukrainy pro vidnovlennia konkursiv pryjniato z urakhuvanniam propozytisij Prezydenta" available at: <https://nads.gov.ua/news/zakon-ukrayini-pro-vidnovlennya-konkursiv-priinyato-z-urahuvanniam-propozicij-prezidenta> (Accessed 28 August 2021).

20. Natsional'ne ahentstvo z pytan' derzhavnoi sluzhby Ukrainy (2021), "Statystichni dani schodo kil'kosti oholoshenykh konkursiv na posady derzhavnoi sluzhby (stanom na 18.06.2021)" available at: <https://nads.gov.ua/news/statistichni-dani-shchodo-kilkosti-ogoloshenih-konkursiv-na-posadi-derzhavnoyi-sluzhbi-stanom-na-18062021> (Accessed 28 August 2021).

21. Verkhovna Rada Ukrainy (2021), projekt Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro derzhavnu sluzhbu" schodo rozshyrennia kola osib, iaki mozhut' pretendувати на вступ на державну службу" available at: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70400 (Accessed 28 August 2021).

Стаття надійшла до редакції 29.06.2021 р.